

TRANSILVANIA

- înainte și după 1918 -

Ioan-Aurel POP

Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”

BNR, București, 6 aprilie 2016

► **I. Prima teză relansată este aceea că românii transilvani, influențați de „cultura superioară austro-ungară”, ar fi preferat să rămână în granițele **Ungariei** (care nici nu exista atunci ca subiect de drept internațional!), trăind în egalitate cu ungurii și bucurându-se de o largă autonomie.**

-
- ▶ Faptul este pur și simplu neadevărat nu numai pentru că nu este dovedit (ca fenomen de masă) de nicio sursă credibilă, ci și pentru că se bazează pe premise false și anume:

-
-
- ▶ 1. Mai întâi, nu există izvoare care să permită această generalizare. Toate datele de care dispunem acum arată că majoritatea românilor suferea în urma politicii de maghiarizare forțată, era împotriva existenței Ungariei Mari și dorea unirea cu România.

-
- ▶ 2. În al doilea rând, doar o mică parte dintre români – elita lor intelectuală, care reprezenta sub 10% din populație – era influențată cu adevărat de cultura maghiară, dar nu în sens pozitiv, ci în sensul unei anumite educații nedorite, impuse.

-
- ▶ 3. Niciun organism de putere din Ungaria nu a asigurat vreodată românilor egalitatea cu ungurii în Transilvania (au fost doar o promisiune făcută de Ludovic Kossuth, în iulie 1849 și o lege votată în Dieta de la Sibiu, din 1863-1864, ambele neaplicate niciodată).

-
- ▶ 4. Nicio autoritate ungară nu a oferit vreodată românilor largă autonomie clamată, pe care românii s-o fi refuzat. Cum să fi rămas românii într-o țară în care nu-și puteau vorbi liber limba, nu se puteau educa și nu-și puteau afirma cultura și credința, când, în vecinătate, se afla o țară unde toate acestea se manifestau nestingherit, sub ochii lor?

-
- ▶ Ca să susțină o asemenea teză, promotorii ar trebui să aibă surse din care să reiasă, pe localități și unități administrative, că peste 50% dintre românii transilvani din 1918 se opuneau unirii.

-
- ▶ Dacă ar fi fost surse despre o presupusă neaderență a majorității românilor transilvani la Marea Unire, istoricii și propagandiștii revizioniști le-ar fi evidențiat, cu mare zgomot, demult.

-
- ▶ II. O altă teză falsă este aceea că unirea nu s-a făcut în chip **democratic**, ci doar prin voința elitei, adică a unui grup de intelectuali unioniști exaltați.

-
- ▶ Unirea Transilvaniei s-a făcut prin votul a 1228 de delegați oficiali, aleși de adunări convocate special, în sate, orașe, organizații politice, bisericesti, culturale, profesionale etc.

-
- ▶ La 20 noiembrie 1918, „Marele sfat al națiunii române din Ungaria și Transilvania” a convocat Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde urma să se decidă soarta românilor, după principiile cele mai avansate din lume, la ora aceea, acceptate și de puterile occidentale democratice și de Rusia Sovietică.

-
- ▶ S-au precizat atunci care erau delegații oficiali la adunarea de la Alba Iulia:
    - ▶ 1. episcopii români din Transilvania și Ungaria
    - ▶ 2. protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni creștine românești;

-
- ▶ 3. câte un reprezentant al fiecărui consistor și capitol;
  - ▶ 4. câte doi reprezentanți ai societăților culturale;
  - ▶ 5. câte doi reprezentanți ai reuniunilor feminine;

- ▶ 6. câte doi reprezentanți ai colegiilor profesorale de la școlile medii, institutele teologice, pedagogice și școlile civile;
- ▶ 7. câte doi reprezentanți ai fiecărei reuniuni învățătoarești;
- ▶ 8. câte doi reprezentanți ai fiecărei gărzi naționale județene;

-
-
- ▶ 9. câte doi delegați ai fiecărei reuniuni de meseriași;
  - ▶ 10. delegații Partidului Social-Democrat Român;
  - ▶ 11. doi delegați ai tinerimii universitare;
  - ▶ 12. câte cinci reprezentanți ai fiecărui cerc electoral în care locuiau români.

-
- ▶ Erau astfel reprezentate toate categoriile, instituțiile, profesiunile importante și păturile din societate, toate teritoriile și provinciile într-o „frățescă înțelegere”.

-
- ▶ Delegații aveau cu sine „credenționale” (adică împuterniciri scrise oficiale), care certificau calitatea lor de votanți în numele națiunii române.

-
- ▶ Astfel, niciunul dintre cei 1228 de delegați cu drept de decizie nu a votat în nume propriu, ci în numele comunității (grupului) care l-a trimis.
  - ▶ Unirea s-a făcut, așadar, în mod democratic, așa cum era înțeleasă democrația atunci, la nivel mondial.

-
- ▶ Unul dintre cele 14 puncte wilsoniene stipula că soarta unei provincii istorice se decide prin voința majorității, aplicându-se dreptul popoarelor la autodeterminare.

-
- ▶ În Transilvania s-a uzitat strict acest principiu și niciunul dintre decidenți nu l-a contestat în epocă.
  - ▶ Firește, nu a fost vot universal sau referendum, dar nicăieri nu s-au pus în practică atunci (în 1918) astfel de metode.

-
- ▶ Votul universal efectiv, în condiții de război și de schimbări violente de regim, era imposibil de realizat, iar acest vot excludea atunci, oricum, femeile.

-
- ▶ Adunarea de la Alba Iulia, temeinic organizată și desfășurată, a jucat rol de referendum al majorității absolute a populației.
  - ▶ Insinuarea că românii (intelectuali sau oameni de rând) nu doreau unirea este o aberație, izvorâtă din ignoranță sau rea voință.

-
- ▶ De la 1848-1849 încoace, în Transilvania și Ungaria, s-a ajuns, în rândul poporului român, la un asemenea grad de conștientizare a intereselor naționale, încât nu era, practic, sat sau grup în care să nu se fi explicat ideea de emancipare națională și de unire.

-
- ▶ Școlile românești confesionale, cotidienele, celelalte periodice, presa culturală, organizațiile obștești, ASTRA, bisericile, partidele politice etc. au desfășurat o muncă asiduă în acest sens, preț de câteva decenii, încât dorința de unire românească ajunsese să domine în rândul românilor.

-
- ▶ **III. O altă idee anacronică** – exprimată în acord cu dreptul internațional de astăzi și nu cu cel de-acum o sută de ani – **este aceea că, la 1918, în Transilvania și Ungaria nu au fost consultate minoritățile.**

-
- ▶ Mai întâi, trebuie spus că liderii minorităților erau atunci, în mare măsură, ostili unirii, fapt pe care l-au și declarat ritos, prin variate mijloace.
  - ▶ Lupta nu era esențialmente socială, cum pretindeau comuniștii, ci națională. Și era o luptă pe viață și pe moarte.

-
- ▶ 1. Minoritățile din Transilvania – adică ungurii, secuii și sașii – erau percepute de români drept dominatoare și asupritoare, iar românii erau priviți de aceste „majorități” de ordinioară drept „slugi” și „supuși”.

-
- ▶ 2. Conducătorii români nu i-au putut organiza decât pe români, fiindcă asupra celorlalți nu aveau autoritate și cădere; nu exista în toamna și iarna anului 1918 în Transilvania o organizare de stat viabilă, de care să asculte toți cetățenii și care să-i convoace pe toți cetățenii la vot.

-
- ▶ 3. Comunitățile minoritare transilvane (sașii, șvabii, țiganii etc.) – cu excepția maghiarilor (secuții se cuprind aici între maghiari) – s-au pronunțat ulterior, adică *post factum*, într-o formă sau alta, pentru apartenența lor la România, salutând și acceptând noile granițe.

► 4. Maghiarii (cu secuii) nu ar fi aprobat în masă oricum, în nicio împrejurare, unirea Transilvaniei (și a celorlalte teritorii cu majoritate românească) cu România.

-
- ▶ 5. Românii reprezentau oricum – fie și conform recensămintelor „ajustate” de atunci – majoritatea absolută a populației din Transilvania și teritoriile adiacente (de sub autoritatea directă a guvernelor de la Budapesta) care s-au unit cu România.

-
- ▶ 6. Era cumva și o răzbunare a istoriei: de când existau adunări cât de cât reprezentative și de când se dezvoltase un spirit civic, în acord cu ideile raționaliste (adică de la 1700 încoace), liderii românilor se convinseseră că soarta poporului lor fusese decisă de către alții, fără participare românească.

-
- ▶ Abia după unirea cu Biserica Romei (după 1700), episcopul român era admis în dieta Transilvaniei, dar nu ca român, ci ca „regalist”, adică om al suveranului. Era un român între sute de neromâni din dietă, în vreme ce românii reprezentau două treimi din populație.

-
- ▶ Atunci a tunat vocea marelui episcop și om politic Ioan Inochentie Micu-Klein: *Nihil de nobis sine nobis!* („Nimic despre noi fără de noi!”).

-
- ▶ A fost un tunet în pustiu, fiindcă nimeni dintre potențați, de la 1700 până la 1918, nu a ascultat cererea niciodată.

-
- ▶ Astfel, în tot acest interval, românii nu numai că nu au fost reprezentați în organele puterii în raport cu numărul lor și cu purtarea sarcinilor statului, dar au lipsit cu desăvârșire.

-
-
- ▶ După o asemenea discriminare de secole, în care se decisese constant soarta românilor majoritari fără de români, venea acum o reparație istorică, în sensul că, măcar o dată, majoritatea decidea singură, pentru sine și pentru minorități!

► **IV. Un prilej de condamnare**, de către unii, a unirii este și faptul că anumite **decizii adoptate atunci** – prin Rezoluția Marii Adunări Naționale – **nu s-au respectat**, iar referirile se fac mai ales la autonomia Transilvaniei și la drepturile minorităților.

-
- ▶ Acest fapt – real în cea mai mare parte – nu are însă nicio legătură cu legitimitatea unirii, cu actul unirii în sine, care a fost împlinit în acord cu principiile general recunoscute.

-
- ▶ Minoritățile din România interbelică, altădată cu statut dominant față de români, au suferit mult, fiindcă au fost obligate să renunțe la rolul de stăpâni și să învețe limba țării, să respecte instituțiile țării și pe locuitorii majoritari.

-
-
- ▶ Unii lideri politici români au înțeles că venise vremea răzbunării, pentru secolele de discriminare la care fuseseră supuși conaționali lor de către înaintașii acelor minorități.

▶ În chestiunea autonomiei, sunt iarăși o serie de circumstanțe de care trebuie ținut seamă:

▶ 1. autonomia Transilvaniei nu a fost desființată de statul român, ci de Austro-Ungaria, la începutul regimului dualist;

-
-
- ▶ 2. autonomiile istorice ale Transilvaniei, provenite din separatismele medievale (Pământul Nobiliar, Pământul Săsesc și Pământul Secuiesc), au fost desființate prima oară de împăratul Iosif al II-lea în secolul al XVIII-lea și (după restaurare) a doua oară de menționatul dualism austro-ungar;

-
- ▶ 3. decizia de autonomie a Transilvaniei se luase în entuziasmul din decembrie 1918, dar autonomia era menită să funcționeze (așa cum s-a și întâmplat) până la integrarea completă a regiunii în Regatul României;

-
- ▶ 4. Constituția din 1923, votată de reprezentanții tuturor provinciilor istorice ale României, a stabilit ca țara să fie un stat unitar și nu unul federal.

Vă mulțumesc!